

PM3 UZ STARPTAUTISKU SADARBĪBU VĒRSTA PILSĒTAS EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Pakalpojumu attīstība, eksporta apjoma pieaugums, administratīvā centra funkciju nostiprināšana un tūrisma kultūras attīstība Rīgā ir prioritārā mērķa galvenie virzieni vispārējās labklājības veicināšanai

Rīgas ekonomikas apjomi pasaules mērogā ir salīdzinoši nelieli un vispārējās labklājības veicināšanai dalība starptautiskā arēnā ir ļoti svarīga – gan aicinot tūristus, investorus u.c. uz Rīgu, gan piedāvājot preces un pakalpojumus ārvalstīs. 2010. gadā liels uzsvars tika likts tūrisma attīstībai, kā arī tika veiktas aktivitātes loģistikas potenciāla attīstīšanai.

Populārā tūrisma ceļvežu izdevniecība „Lonely Planet” Rīgu ierindoja Austrumeiropas iecienītāko TOP 10 tūrisma galamērķu saraksta 9. vietā, tādējādi Rīgai apsteidzot pat tādas populāras tūrisma pilsētas kā Prāgu un Budapeštu¹⁴. Arī gardēžu vidū Rīga iegūst savu popularitāti – tūristi atzinīgi novērtē Rīgas restorānus.

Katru gadu Rīgā tiek veikti dažādi uzlabojumi tūrisma infrastruktūras jomā, tā, piemēram, 2010. gadā Rīgas pašvaldībai, sadarbojoties ar privātajiem investoriem, tika atklāta „Tūristu infolīnija”, kuras ietvaros pie dažādiem tūristu objektiem tika uzstādīti tūristu infolīnijas punkti ar tālruņa numuru, lai noklausītos 13 stāstus par dažādiem objektiem Vecrīgā. 2010. gadā tika izveidots arī gidu reģistrs www.rigaguides.lv, kurā uz 2011. gada maiju ir reģistrējušies 68 gidi.¹⁵

Plānojot 2011. gada tūrisma plūsmas Rīgā un reģionos, tika noskaidroti 32 kultūras, sporta un izklaides pasākumi ar lielāko tūristu piesaistes potenciālu, piemēram, Baibas Skrides un Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra koncerts, „Muzeju Nakts 2011”, Rīgas svētki, 16. Starptautiskais baleta festivāls, 21. „Nordea” Rīgas maratons u.c.¹⁶

Filma „Eglīte – Ziemassvētku brīnums Rīgā” ir guvusi vairākas godalgas dažādos filmu festivālos, tostarp Starptautiskajā tūrisma un Vides filmu festivālā „Silafest” (Serbijā) ieguva galveno balvu „The Blue Danube” par oriģinālu risinājumu tūrisma filmas veidošanā¹⁷.

Attīstot starptautisko sadarbību, ir būtisks ne vien atpūtas tūrisms, bet liela nozīme ir arī darījumu tūrismam. Līdz ar to atzinīgi ir vērtējams Starptautiskajā lidostā „Rīga” atklātais pirmais terminālis biznesa aviācijas pasažieriem un ekipāžām „General Aviation Terminal”. Tajā tiks

¹⁴ LETA

¹⁵ turpat

¹⁶ turpat

¹⁷ turpat

nodrošināti biznesa aviācijas pakalpojumi tādā pašā līmenī kā Londonas, Parīzes, Vīnes vai Maskavas lidostās un tas ir pirmais šāda tipa terminālis Baltijā.¹⁸

Mērķa ietvaros ir izvirzītas 3 prioritātes un 4 tūlītējie soļi. Aktivitātes netika veiktas Prioritātes *Izveidot starptautisku izstāžu un kongresu centru Rīgā* ietvaros un tūlītējā soļa *Definēt Rīgas (arī Rīgas reģiona) ekonomisko profilu (norādot galvenās nozares un globālās sadarbības galvenos virzienus)* ietvaros.

Prioritāte *Veicināt Rīgas brīvostas attīstību, ievērojot LR noteiktos vides normatīvus*

Rīgas Brīvostas pārvalde realizē ostas pieejas infrastruktūras attīstības projektus saistībā ar Rīgas domes un VAS „Latvijas dzelzceļš” realizētajiem projektiem¹⁹.

Saskaņā ar Rīgas attīstības plānu ostas aktivitātes ir plānots pārcelt no pilsētas centra uz Krievu salu. Projektu ir paredzēts īstenot līdz 2014. gadam un plānotās projekta izmaksas ir 153 milj. EUR, no kuriem pusi ir paredzēts segt no Eiropas kohēzijas fonda. Termināļus plāno izbūvēt no 2011. gada līdz 2012. gadam un 2013. gadā plānots pārcelt stividorus.

Prioritāte *Īstenot Rīgas Ziemeļu transporta koridora projektu*

2010. gadā tika turpināts darbs pie Rīgas Ziemeļu transporta koridora (RZTK) projekta sagatavošanas. Starp galvenajiem veiktajiem darbiem atzīmējami sekojošie:

- tika pabeigts darbs pie letekmes uz vidi novērtējuma (IVN) ziņojuma izstrādes RZTK 2. posmam. Sabiedriskās apspriešanas rezultātā no trīs trasējuma variantiem par vēlamāko atzina 3. variantu (tunelis un augstais tilts), savukārt vides eksperti to atzina par otro vēlamāko aiz 1. varianta (urbts tunelis visā garumā).

- tika pabeigts darbs pie Skiču projekta izstrādes RZTK 2. posmam.

- turpināts darbs pie RZTK 3. un 4. posma skiču projekta un IVN ziņojuma izstrādes. 2010. gada maijā tika organizēta 3. un 4. posma IVN darba ziņojuma sabiedriskā apspriešana, kurā tika piedāvāti četri alternatīvi trases varianti – 1., 2., 2a. un 3. No iedzīvotāju puses kā vēlamākais tika izvirzīts 2. variants. Trases projektētāji rekomendēja 2.a variantu. Vides eksperti norādīja, ka videi visdraudzīgākais ir 1.variants, tomēr no vides viedokļa ir atbalstāmi arī inženieru ieteiktais 2.a variants un iedzīvotāju atbalstītais 2.variants (3.1. attēls). RZTK 3. un 4. posma priekšizpētes gala ziņojuma sākotnējā versijā detalizēti tika izstrādāts 2. variants, kurš, visticamāk, arī būs ģenerālvariants, jo tam atbalstu sabiedriskās apspriešanas laikā izteica visas iesaistītās pašvaldības.

¹⁸ LETA

¹⁹ www.rop.lv

3.1. attēls

Avots: www.ziemeļukoridors.lv

- normatīvo aktu izstrāde un priekšlikumu sagatavošana to pilnveidošanai (galvenokārt saistībā ar publiskās un privātās partnerības (PPP) un PVN regulējošajiem normatīvajiem aktiem). Kā arī tika saīsināts nekustamā īpašuma maksimālais atsavināšanas periods no 7 uz 3 gadiem.

- veikts projekta pievilcības izvērtējums potenciālajiem projekta partneriem (būvniekiem, finansētājiem). Tika izvērtētas projekta finansēšanas un aizņēmuma atmaksas iespējas, kā arī apskatīta projekta tālākā īstenošana, t.sk. optimālā projekta iepirkuma struktūra un projekta finansēšanas un saistību segšanas plāns.

- tika izstrādāts konceptuālais risinājums Starta projektam – tehniski, ekonomiski un juridiski pamatotai RZTK 1. posma vienkāršota satiksmes risinājuma koncepcijai, ko iespējams īstenot atsevišķi no pārējā RZTK projekta šajā ES fondu plānošanas periodā (2007.-2013.), piesaistot ES Kohēzijas fonda finansējumu.

- veikta satiksmes plūsmu skaitīšana noteiktos Rīgas ielu krustojumos. Iegūtie dati tika ievadīti Rīgas transporta digitālās simulācijas modelī un iegūta informācija tālāk tiks izmantota nākotnes satiksmes pieprasījuma prognožu sagatavošanai un tai sekojošai varbūtējai RZTK apjomu pārskatīšanai. Kā arī tika veikta projekta 3. un 4. posma satiksmes skaitīšanas datu apstrāde.

- izstrādātas RZTK vizualizācijas, lai izvērtētu projekta ietekmi uz Rīgas ainavu un, lai apzinātu niansas, kam būtu jāpievērš īpaša uzmanība turpmākajā projekta attīstības gaitā.

Tūlītējais solis *Definēt Rīgas tēlu (identitāti)*

Norisinājās pirmā Rīga-2014 starptautiskā konference „Baltijas dzintara vējš: kultūra, radošums, pārmaiņas”.

Tūlītējais solis *Sakārtot īpašumtiesības un piesaistīt finanšu resursus Rīgas Ziemeļu transporta koridora attīstībai*

Rīgas Ziemeļu transporta koridora 1. posma izbūvei nepieciešamo nekustamo īpašumu īpašniekiem tika izsūtītas vēstules ar piedāvājumu mainīt viņiem piederošos nekustamos īpašumus vai to daļas, kas atrodas sarkanajās līnijās (26.10.2010. RD lēmums Nr.2108).

Tūlītējais solis *Īstenot Rīgas tūrisma veicināšanas kampaņu Live Riga*

Par LIVE RĪGA zīmola vadmotīvu ir izvirzīts princips „Labi rīdziniekam – labi tūristam“. 2010. gadā Live Riga ietvaros tika īstenota vasaras un rudens/ziemas kampaņa. Vasaras kampaņa norisinājās no 15. maija līdz jūnijā beigām 11 mērķa valstīs: Baltkrievijā, Dānijā, Gruzijā, Igaunijā, Izraēlā, Krievijā, Lietuvā, Norvēģijā, Somijā, Vācijā un Zviedrijā. Savukārt rudens/ziemas kampaņa norisinājās no oktobra sākuma līdz novembra beigām 8 valstīs (Somijā, Dānijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Vācijā, Krievijā, Igaunijā un Lietuvā). Sezonālo kampaņu laikā reklāmas banneri bija izvietoti vairāk nekā 110 dažādos interneta portālos, vides reklāmas tika izvietotas uz vairāk nekā 3300 stendiem, reklāmas tika publicētas vairāk nekā 87 preses izdevumos, kā arī Somijā tika pārraidītas reklāmas TV kanālā MTV3.

Vasaras kampaņā galvenie uzsvāri tika likti uz četrām tēmām – atpūtu Rīgas pludmalē, jūgendstila arhitektūru, vietējo virtuvi un Rīgas kultūras pasākumu piedāvājumu. Savukārt Ziemas kampaņas vizuālajos materiālos tika izmantotas sekojošas tēmas – Rīga kā Ziemassvētku galvaspilsēta, pilsētas piedāvājums gardēžiem un iepirkšanās cienītājiem. Viens no galvenajiem tematiem, kas tika īpaši uzsvērts bija stāsts par Rīgu kā dekorētās Ziemassvētku eglis galvaspilsētu – tūristi tika aicināti Rīgā atzīmēt pirmās rotātās Ziemassvētku eglītes pasaulē piecsimtgadā.

Aktivitāšu rezultātus parāda pieaugošais tūristu skaits īpaši no kampaņu mērķa valstīm – Krievijas, Norvēģijas, Somijas, Zviedrijas, Igaunijas un Vācijas. Vislielākais Rīgas viesnīcās un citās tūristu mītnēs nakšņojošo viesu skaita pieaugums tika reģistrēts no Krievijas – gandrīz 67%, no Norvēģijas – 32% un Somijas – 12%.

Tulītējā soļa ietvaros tika organizētas 311 žurnālistu vizītes no 22 valstīm. Galvenās mediju vizīšu tēmas bija Ziemassvētku egles 500gade, Rīgas kultūras un arhitektūras bagātības, piedāvājums gardēžiem, ģimenēm ar bērniem, iepirkšanās, romantiskā Rīga un ebreji Rīgā, kā arī pasākumi – *Nordea Rīga maratons*, festivāls *Go Blonde*, Operas festivāls, Rīgas svētki un *Staro Rīga*.

Vācijas aģentūra Emabassy saņēma godalgu starptautiskā korporatīvā dizaina konkursā Corporate Design Preis par LIVE RĪGA zīmolu, kas tika atzīts par labāko kategorijā Jaunieviestā B2C (business-patērētājiem) vizuālā identitāte.²⁰

Budžets

Mērķa ietvaros veiktās aktivitātes tika finansētas gan no Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļiem, gan no ES fondu līdzekļiem. Pilsētas reprezentācijas pasākumu izdevumi pārsvarā ir integrēti Rīgas domes institūciju budžetos. Lielajiem projektiem līdzekļi tika piesaistīti arī no ES fondiem.

ES līdzfinansējums

Mērķa PM3 ietvaros 2010. gadā ieviesti 5 projekti ar kopējo finansējumu 15,3 miljoni latu. Nozīmīgākā ES finansējuma daļa mērķa ietvaros tika veltīta ar Ziemeļu transporta koridora izbūvi saistītajiem projektiem. Mērķa ietvaros ar ES līdzfinansējumu tika īstenots arī projekts „Grīziņkalna kultūrvēsturiskā mantojuma tūrisma potenciāla stiprināšana”.

Secinājumi

Būtiski ir veicināt eksporta attīstību, jo neskatoties uz to, ka pieaug kravu apgrozījums Rīgas brīvostā, Latvijā ražotas preces veido vien ap 20% no pārkrauto kravu apjoma. Salīdzinājumam – 66% no Klaipēdas ostā pārkrauto kravu apjoma veido Lietuvas izcelsmes kravas²¹.

Rīgai ir izveidota spēcīga tūrisma vecināšanas kampaņa, kas tiek virzīta ar zīmolu LIVE RIGA, savukārt Latvijai – Latvia Best enjoyed slowly. Abas šīs kampaņas sadarbojas un lieliski papildina viena otru. Turklāt, ārvalstu viesu Rīgas novērtējums sasaucas ar nesteidzīgo atpūtu, kas ir uzsvēta Latvijas tūrisma vadmotīvā, piemēram, Indijas laikraksta „The Economic Times” rakstā tika likts uzsvars uz Rīgu kā viduslaiku un mūsdienu pilsētas sajaukumu ar zaļajiem parkiem, kas nomierina nervus.²² Tas norāda uz to, ka, ne vienmēr ir jābūt skaļākajai, lielāka-

²⁰ LETA

²¹ turpat

²² turpat

jai, bagātākajai pilsētai, lai piesaistītu viesus, jo viss mainās un arī cilvēki un viņu ceļošanas motīvi mainās. Tūristi sāk meklēt mieru un nosvērtību, ko grūti ir gūt lielās pilsētās, iepirkšanās centros u.c., tāpēc tiek pamanītas vietas, kas spēj piedāvāt atslodzi steigai, kultūras baudījumu dvēselei un prieku un izklaidi pastaigās pa parkiem, gar jūras malu, pa skaistām ielām u.c.

Lai veicinātu Rīgas atpazīstamību pasaulē, ir aktīvi jāplāno starptautiska mēroga pasākumi vairākus gadus uz priekšu, tā, piemēram, 2010. gada sākumā jau tiek plānots Rīgā uzņemt starptautisko burukuģu regati „The Tall Ships Races” 2013. gadā.

Lai uzlabotu vides kvalitāti pilsētā, it īpaši tādās dzīvojamās zonās, kas atrodas tuvu Rīgas brīvostai (it īpaši Kundziņsalā), būtu nozīmīgi izveidot slēgtu termināli ogļu pārkraušanai.

Nozares eksperta viedoklis

Inese Tone, *Mg.soc.sc.*

Domāju, ka būtiski būtu izmantot Rīgas brīvostas ģeogrāfiski labo atrašanās vietu Austrumu un Rietumu, kā arī Skandināvijas mērogā vairāk, strādājot pie ārvalstu investoru piesaistes. Analizējot darbu ar investoriem un biznesmeņiem, darba vizītes vairāk politiķiem bijušas uz Austrumu valstīm (Maskavu, Pēterburgu, Minsku, Taškentu, Tbilisi), tas liek saprast par Rīgas nodomiem attīstīt tirdzniecību, tūrisma un biznesa Austrumu virzienā. Kaut arī tiek veikts darbs ar sadraudzības pilsētām un sadarbības tīkliem, starptautiskām organizācijām, apmeklēt starptautiski pasākumi, tomēr tas nav veicinājis jaunu investīcijas projektu piesaisti.

Manuprāt, svarīgs darbs, kas uzsākts, ir degradēto objektu un teritoriju sakārtošana, īpaši pilsētas centrā, nojaukti un sakārtoti vai paši sakārtojuši īpašnieki 16 objektus. Tas veicina pilsētas sakārtošanu, novērš kriminogēnas vides veidošanos, ļaunprātīgus ugunsgrēkus.

Visvairāk strādāts pie Rīgas kā tūrisma un kultūras “mekas tēla”. Par to liecina gan starptautisku pasākumu laikā ārvalstīs organizētie pasākumi, koncerti, festivāli, tirgi. Tas vairo Rīgas tēla popularitāti, veicina kultūras sakaru un starppilsētu kultūras apmaiņas attīstību. Redzot mūsu kultūras priekšnesumus, izstrādājumus, tiek piesaistīti vairāk tūristi.

Kopumā jāsaprot, ka ekonomiskā aktivitāte un attīstība nav notikusi Rīgas pašvaldības teritorijā, tāpat eksports nav pieaudzis, tas nozīmē, ka nākošajos gados jāstrādā pie šīs prioritātes. Vairāk akcentēts darbs ar tūristiem un organizēti kultūras pasākumi, kas bija svarīgi krīzes laikā.

Andris Denišs, *Dr.oec., profesors*

Konkrētā mērķa sasniegšanas uzdevumi ir ļoti plaši izvērtēti - piemēram, uzdevuma "Veidot un veicināt ārējos sakarus" ietvaros ir norādīta sadarbības īstenošana ar 20 starptautiskām organizācijām/institūcijām un sadarbības tīkliem, kā arī 42 starptautiska mēroga pasākumi šīs sadarbības ietvaros. Tomēr būtu vēlams identificēt iespējamo sinerģiju, kādā veidā (gan tieši, gan arī pastarpināti) var tikt ietekmēta arī citu identificēto mērķu sasniegšana.

Potenciāli šī mērķa sasniegšana būtu skatāma kopsakarā ar dažādu kompetences centru izveidošanu Rīgā, veidojot, nodrošinot, piemēram, augstākās izglītības iestāžu radīto ideju komercializācijas iespējas, kuru iestrādes jau ir pievienotas mērķa "Augstas pievienotās vērtības konkurētspējīga ekonomika" sasniegšanas pasākumu ietvaros

Kopumā 2010.gadā mērķa īstenošanā ir veiktas aktivitātes, kas ir veicinājušas Rīgas kā administratīvā un tūrisma kultūras centra, kā arī Rīgas starptautiskās atpazīstamības nostiprināšanu. Īpaši atzīmējama spēcīgā tūrisma veicināšanas kampaņa, realizētie pasākumi Rīgas Ziemeļu koridora projekta ietvaros.

No mērķa ietvaros noteiktajām trim prioritātēm, aktivitātes netika veiktas vienā no tām- Izveidot starptautisku izstāžu un kongresa centru Rīgā, kam manuprāt, ir būtiska nozīme kopējā mērķa sasniegšanā. Vēlos atzīmēt, ka vairāk aktivitātes varēja tikt veiktas lai definētu Rīgas tēlu (identitāti).

2010. gadā ir veikts ievērojams skaits aktivitāšu mērķa sasniegšanā, kas ļāvuši būtiski uzlabot uz starptautisku sadarbību vērstas pilsētas ekonomiskos rādītājus.

3.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Uz starptautisku sadarbību vērstas pilsētas ekonomikas attīstība” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads	Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret ilgtermiņa vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens				
Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas NACE 1.1. red. I sekcijas "Transports, glabāšana un sakari" īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %	CSP	2004 17%	2005 14%	2006 12,9%	2007 10,6%	2008 11,3%	↑	↓	Pieaug

Ārvalstu tiešās investīcijas (ĀTI) (atlikumi perioda beigās), milj.LVL	Lursoft	2004 973,4	2005 1031,1	2006 1248,8	2007 1434,8	2008 1642,6	2009 2570,2	2010 3031,7	↑	↑	Pieaug
Nosūtītās kravas Rīgas ostā, tūkst.t	Rīgas osta	2004 22 158	2005 22 046	2006 22 523	2007 22 559	2008 26 430	2009 27 327	2010 27 332	↑	↑	Pieaug
Saņemtās kravas Rīgas ostā, tūkst.t	Rīgas osta	2004 1 833	2005 2 384	2006 2 834	2007 3 374	2008 3 136	2009 2 397	2010 3144	↑	↑	Pieaug
Saņemtās un nosūtītās kravas Rīgas lidostā (t)	Lidosta „Rīga”	2004 8751	2005 15896	2006 9746	2007 8130	2008 7668	2009 9433	2010 12294	↑	↑	Pieaug
Tūrisma mitnēs apkalpoto cilvēku skaits	CSP	2005 663 770	2006 733 535	2007 825 419	2008 869 975	2009 689 330	2010 779 852		↑	↑	Pieaug
Ar pasažieru kuģiem un prāmjiem iebraukušo pasažieru skaits Rīgas ostā	CSP	2004 113 155	2005 93 516	2006 121 400	2007 218 261	2008 246 634	2009 340 931	2010 377 836	↑	↑	Pieaug
Ar pasažieru kuģiem un prāmjiem izbraukušo pasažieru skaits no Rīgas ostas	CSP	2004 116 259	2005 101 679	2006 125 485	2007 223 653	2008 256 960	2009 350 305	2010 386 165	↑	↑	Pieaug
Rīgas lidostā iebraukušo pasažieru skaits (tūkst.)	CSP	2004 526	2005 939	2006 1243	2007 1578	2008 1839	2009 2013	2010 2315	↑	↑	Pieaug
No Rīgas lidostas izbraukušo pasažieru skaits (tūkst.)	CSP	2004 534	2005 938	2006 1252	2007 1583	2008 1852	2009 2052	2010 2349	↑	↑	Pieaug
Tiešo regulāro reisu galapunktu skaits no Rīgas lidostas (kopā)	Lidosta „Rīga”	2004 30	2005 37	2006 46	2007 60	2008 66	2009 70	2010 81	↑	↑	Pieaug
Pilsētas kredītreitings	Standard & Poor's	2004 BBB- /Stable/ A3	2005 BBB /Stable/ A3	2006 BBB /Stable/ A3	2007 BBB /Stable/ A3	2008 BBB- /Negative/ A3	2009 BB /Negative/ B	2010 BB /Stable/ B	↑	↓	Paaugstinās, nav zemāks kā Latvijā
	Moody's	2006 A2 Stable	2007 A2 Stable	2008 A3 Negative	2009 Baa3/ Negative	2010 Baa3/ Stable			↑	↓	Paaugstinās, nav zemāks kā Latvijā

Tendence

Novērtējums

Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu

Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu

Pieaugums ar negatīvu vērtējumu

Samazinājums ar negatīvu vērtējumu